

KÚRIA

Bfv.III.1.002/2013/11.szám

A Kúria Budapesten, a 2013. év november hó 25. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A lopás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a XI. rendű terhelt védője, a XX. rendű terhelt és védője, a XXXV. rendű terhelt védője és a XXXIX. rendű terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Pest Megyei Bíróság 7.B.81/2006/2005. számú, illetőleg a Győri Ítéltábla Bf.86/2011/86. számú ítéletét

a XX. rendű terhelt tekintetében annyiban változtatja meg, hogy a bűncselekménye bünszervezetben elkövetésére vonatkozó rendelkezést mellőzi, főbüntetése tartamát 2 (kettő) év 6 (hat) hónap börtönre enyhíti, a feltételes szabadságból kizárásra vonatkozó rendelkezést mellőzi;

e terhelt esetében egyebekben, valamint a XI. rendű, a XXXV. rendű és a XXXIX. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárás során felmerült 16.840 (tizenhatezer-nyolcszáznegyven) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I.

A Pest Megyei Bíróság Budapesten, a (2009. március 12-én K. M. és K. M-né tanúk kihallgatásának idejére részben zárt, 2009. december 9-étől pedig az ismeretlen helyen tartózkodó XI. rendű terhelt távollétében tartott tárgyaláson meghozott) 2010. június hó 1-jén kihirdetett 7.B.81/2006/2005. számú ítéletével bűnösnek mondta ki a XI. rendű terheltet

- bűnsegédként elkövetett emberölés büntettségében [1978. évi IV. törvény 166. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a), b), f) pontja; tényállás: I/8.],

- társtettesként, folytatólagosan elkövetett lopás büntettségében [1978. évi IV. törvény 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c), d) pontja, (7) bekezdés b) pontja; tényállás: I/5., I/6., I/7.] és

- társtettesként, csoportosan, fegyveresen elkövetett rablás büntettségének kísérletében [1978. évi IV. törvény 321. § (1) bekezdés, (4) bekezdés a), c) pontja; tényállás: II/2.];

a XX. rendű terheltet

- bűnsegédként elkövetett lopás büntettségében [1978. évi IV. törvény 316. § (1), (5) bekezdés a) pontja; tényállás: I/5.];

a XXXV. rendű terheltet

- társtettesként elkövetett zsarolás büntettségében [1978. évi IV. törvény 323. § (1), (2) bekezdés b) pont; tényállás: I/3.] és

- társtettesként elkövetett testi sértés büntettségében [1978. évi IV. törvény 170. § (1) bekezdés, (3) bekezdés II. fordulat; tényállás: I/4.]; és

a XXXIX. rendű terheltet

- bűnsegédként elkövetett lopás büntettségében [Btk. 316. § (1), (2) bekezdés d) pontja, (6) bekezdés b) pontja; tényállás: I/7.].

Ezért

a XI. rendű terheltet - az emberölés büntettségében és lopás büntettségében mint bűnszervezetben elkövetőt - halmazati büntetésül - 13 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 10 évi eltiltásra,

a XX. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 év 6 hónapi fegyházbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltiltásra,

a XXXV. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt, halmazati büntetésül 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra,

a XXXIX. rendű terheltet, mint bűnszervezetben elkövetőt 3 évi fegyházbüntetésre és a közügyektől 3 évi eltiltásra

ítélte és mind a négy terhelt esetében megállapította, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható.

Rendelkezett - lefoglalás megszüntetésével - a bűnjelekről, egy részük megsemmisítését, továbbá az iratokhoz csatolását elrendelte, más bűnjeleket kiadni rendelt.

Kötelezte a G. Kft. magánfél részére kártérítés címén, egyetemlegesen a XI. rendű, a III. rendű, a XXIII. rendű, a XXVII. rendű, a XXVIII. rendű és a XXIX. rendű terheltet 971.595 forint és

kamatainak, valamint az államnak járó illeték megfizetésére.

A XXXV. rendű és a XXXIX. rendű terhelt esetében kétirányú, a XI. rendű és a XX. rendű terhelt esetében pedig védelmi fellebbezések alapján eljáró Győri Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2012. március 22-én meghozott Bf.86/2011/86. számú ítéletével az elsőfokú határozatot - e terheltek tekintetében - érdemben helybenhagyta.

II.

Az elsőfokú ítélettel megállapított és a másodfokú bíróság által a felülvizsgálattal érintett terheltek tekintetében - kizárólag utóbb bekövetkezett személyi körülmények miatt kiegészített, s ekként - irányadónak tartott tényállás e terheltek magatartására vonatkozó részének eljáró bíróság szerinti jogi értékelése a következő.

1. Az elsőfokú bíróság szerint az irányadó tényállás alapján fennáll a bünszervezet megállapításának Btk. 137. § 8. pontja szerinti összes törvényi feltétele [tényállás I/2.]. Tárgyi és személyi összefüggés van ugyanis a zsarolási, testi épség elleni és az olajlopáshoz kapcsolódó vagyon elleni bűncselekmények, valamint a d-i kettős emberölés között.

Középpontban az olajlopás állt, amihez kapcsolódott a többi bűncselekmény. Párhuzamosan történt a III. rendű terhelt és B. N. bántalmazása (2004. július, szeptember), a 2004. decemberi ún. „puffer-kapus” olajlopás, a 2005. áprilisi ún. „főkapus” és „vezetékes” olajlopás, valamint a d-i kettős emberölés (2005. március), illetve e cselekmények előkészítése.

Az olajlopások köré 2004-re kiépült szervezetben nem elszigetelten, hanem egymás szerepét is ismerve, kapcsolódva, együttesen valósítottak meg bűncselekményeket. Mindenki tisztában volt azzal, hogy egy összehangoltan működő csoport tagjaként, a sikeres végrehajtásért járó haszon érdekében követik el a cselekményeket, a bünszervezet belső viszonyait jól ismerték, aktív közreműködők voltak.

A szervezet belső tagozódása - a vezetői, irányítói és ehhez kapcsolódó végrehajtói szint - erő- és érdekviszonyok mentén állt össze. Pontosán kimunkált volt a belső felépítés, a konkrét szerep, feladat.

A XXV. rendű és a XXIV. rendű terhelt a közvetlen helyi szervezésben, irányításban nem vett részt, azonban állandó ellenőrzése alatt tartotta a szervezetet. A nagy horderejű döntéseket végső soron ők hozták meg, vita esetén a bünszervezeten belül a XXV. rendű terhelt szava volt a döntő. A bevételből ennek megfelelően részesedtek.

Az ez alatti szint ugyancsak vezetői szerepet jelentett. Ilyen vezető volt egyrészt az I. rendű és a II. rendű terhelt, akik helyben szervezték, irányították a végrehajtást és azonos nagyságrendben részesedtek a bevételből, egyúttal elszámoltak a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelt felé. Jelentős erőt képviseltek, az olajlopások végrehajtására saját emberekkel, kapcsolatokkal rendelkeztek.

Ehhez a szinthez tartozott a III. rendű terhelt is, akinek szintén a szervezés és a kivitelezés terén volt jelentős szerepe. Saját embereket biztosított az olajlopás lebonyolításához, kamionmosója fontos szerepet kapott a vezetékes olajlopásban, a többi esetében pedig bázist jelentett.

A XXIII. rendű terhelt feladata elsősorban a szervezeten kívüli és belüli „problémák kezelése” volt, de a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelttel kialakult szorosabb kapcsolata folytán jelentős beleszólása volt a döntésekbe is.

Mindebből levonható következtetés, hogy a bűnszervezet vezetője a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelt volt, és ugyancsak vezetői szerepet töltött be az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű és a XXIII. rendű terhelt.

A vezetőkhöz kötődött a végrehajtói szint. Ekként a XXIV. rendű és a XXV. rendű terhelthez kötődött a XXXV. rendű terhelt, aki a problémák kezelését erőszakos eszközökkel megoldó csapat vezetője volt. Ennek a csapatnak tagja volt a XXXVI. rendű terhelt és számos, az eljárás során ismeretlenül maradt személy, valamint alkalmanként a XXXVII. rendű terhelt.

Ehhez a vezetői szinthez köthető továbbá a XXII. rendű terhelt, akinek feladata elsősorban a bűncselekmény útján szerzett olaj értékesítése volt, valamint tájékoztatta a XXIV. rendű, illetőleg XXV. rendű terhelteket az eltulajdonított olaj mennyiségéről, illetőleg velük el is számolt.

Az I. rendű és II. rendű terhelthez kötődött az M.-nél dolgozó XV. rendű terhelt (aki később „átállításra” került a XXIV. rendű és XXV. rendű terhelthez). Őhöz kapcsolódott a XIV. rendű, a XXI. rendű, a XL. rendű, a XIX. rendű és a XX. rendű terhelt is.

A III. rendű terhelthez kötődött a XI. rendű terhelt, továbbá a XIII. rendű, a XII. rendű, és a IV. rendű terhelt, míg utóbbihoz köthető az V. rendű terhelt.

A XXIII. rendű terhelthez kötődött a XXVII. rendű és a XXVI. rendű terhelt.

A XXXIX. rendű terhelt egyaránt dolgozott az I. rendű, a II. rendű a III. rendű és a XXIII. rendű terhelt irányítása alatt; amint a XXVIII. rendű terhelt ugyancsak dolgozott az I. rendű és a XXIII. rendű terhelt irányítása alatt is.

Voltak továbbá olyan személyek, akik nem tagozódtak be a bűnszervezetbe.

A kiemelt biztonsági kategóriájú M. Zrt. sérelmére elkövetett bűncselekmény-sorozat megvalósítása eleve magas szinten szervezett, széles körben összehangolt tevékenységet igényelt, aminek a tényállás szerinti bűnözői csoport maradéktalanul eleget tett.

Mindezzel tisztában voltak a bűnszervezetbe kívülről bevont terheltek (az M. Zrt. belső emberei, vagy rendőrök, avagy a kapcsolatrendszer során beszervezett egyéb személyek). Az ő ismereteik feltételét képezték a bűncselekmény kivitelezésének, ami szintén a szervezett elkövetést támasztja alá.

Így volt lehetséges feltűnés nélkül - M. Zrt. által észrevétlenül - éjjelente

- több ezer literes tartálykocsik bemenetele az M. Zrt. sz-i finomítójába, és szivattyúkkal rácsatlakozás a megfelelő vezetékre,
- több forduló lebonyolítása,
- (később) a finomító területén csőcsonk kialakítása és a nyomás alatt lévő vezetékre rácsatlakozás,
- több méter vezeték lefektetése (a finomítón belül és kívül),
- a lopott üzemanyag tárolása, értékesítése.

Mindez nem valósítható meg anélkül, hogy a benne résztvevő személyek a szervezett elkövetéssel tisztában legyenek.

Alapvető szempont a többszöri elkövetés, mivel a bűncselekmények megvalósulásának nagyfokú szervezettsége, összehangoltsága az abban résztvevők számára feltétlen azt jelezte, hogy egy hatékony bűnözői szervezet keretében követik el a cselekményeket.

Az ennyire megszervezett elkövetésben két alkalommal résztvevő esetében pedig alappal vonható következtetés arra, hogy tisztában volt cselekményének bűnszervezethez kapcsolódásával.

Ezen indokok alapján az elsőfokú bíróság az I.-V., XII.-XV., XIX., XXI.-XXVIII., XXXVI. és XL. rendű terhelttel együtt a XI. rendű, a XX. rendű, a XXXV. rendű, és a XXXIX. rendű terheltet is a kiépült bűnszervezet tagjának tekintette.

A XI. rendű terhelt aktív - esetenként - kiemelt szereplője volt a szervezetnek és tudott annak hosszabb távra létrejött céljáról. Pontosan tudta, milyen bűncselekmény elkövetésében vesz részt. Azt

is tudta, hogy az a folyamatos bűnelkövetés egyik állomása, hiszen később ugyanolyan bűncselekmény elkövetésében ismét részt vett a társaival. Mindez a vezetékből történt olajlopás kapcsán az abban résztvevő - így XI. rendű terhelt - esetében, önmagában a végrehajtás nagyfokú szervezettsége alapján is egyértelműen igazolható.

Az eljáró bíróság szerint ugyanakkor a bűnszervezet törvényi fogalma alapján nem feltétele a bűnszervezet létének akár egyetlen bűncselekmény befejezett elkövetése vagy megkísérlése. A törvény ugyanis a meghatározott súlyú bűncselekmények elkövetését, mint szervezeti célt tételezi a fogalom részeként, s nem követeli meg e bűncselekmények tényleges megvalósítását.

A bűnszervezetben tevékenykedő tudatának nem kell átfognia az általa elkövetett, vagy elkövetni szándékozott bűncselekmény büntetési tételeit. Elegendő, ha tisztában van azzal, hogy súlyos bűncselekményt követett el, illetve szándékozott elkövetni.

Ehhez képest a XXXIX. rendű terhelt esetében a bűnszervezetben elkövetés megállapítását az indokolja, hogy mint korábbi M. alkalmazott tisztában volt azzal, hogy az általa nyújtott szellemi és technikai segítség egy nagyszabású, több ember részvételével járó, szervezett és hatalmas bevételt hozó bűncselekmény elkövetését biztosítja.

A bűnszervezetben jelentős szerepet töltött be a XIX. rendű és a XX. rendű terhelt. Bár egy lopási cselekményben vettek részt bűnsegédként, azonban e részvételük a bűnszervezet tagjaként történt.

A XIX. rendű és a XX. rendű terhelt ugyanis nem egyszerűen teljes rálátással bírt az olajlopással foglalkozó bűnözői csoport tevékenységére, hanem annak olyan tagja volt, akire bármikor - egy esetleges következő bűncselekmény során - számítani lehet.

A 2005. február 19. és 20. napján rögzített beszélgetések alkalmával a XIX. rendű és a XX. rendű terhelt - a rendelkezésre álló további bizonyíték figyelembevételével - egy újabb kamionos bemenetelről beszél. A további titkos lehallgatási anyagból az derül ki, hogy a XIX. rendű és a XX. rendű terhelt azért aggódik, hogy valamiből kihagyták őket.

Az elsőfokú bíróság szerint ezekből a vád tárgyává tett cselekmények után rögzített beszélgetésekből - hozzájuk rendelve a rendelkezésre álló vádlotti és tanúvallomásokat is - az állapítható meg, hogy a XIX. rendű és a XX. rendű terheltnek az olajlopásban meghatározott szerepe volt, ami nem korlátozódott egy bűncselekmény elkövetésére. Az olajlopásban betöltött szerepük jellege és

összetettsége számukra - akik hivatásos állományú rendőrök - a szervezettséget, összehangoltságot mutatta.

A bűnszervezet nem specializálódott kizárólag olajlopásokra. A bűnszervezet keretén belül más bűncselekményeket is elkövettek, amelyek azonban céljukat tekintve - még ha elkövetőik különböztek is - összefüggtek, szorosan kapcsolódtak az olajlopásokhoz. E bűncselekmények elkövetése ugyanis azért történt, hogy az olajlopások, illetve az azokból származó bevételek biztosítva legyenek.

A XXXV. rendű terhelt (és a XXXVI. rendű terhelt) szerepe a szervezeten belül nyilvánvaló volt, a XXIV. rendű terhelt embereként aktív résztvevője volt a szervezettel szembehelyezkedő személyek megbüntetésének [III. rendű terhelt és B. N. sértett sérelmére elkövetett cselekmények].

A tényállás I/3. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján a XXXIII. rendű, a XXIV. rendű, a XXXV. rendű és a XXXVI. rendű terhelt tettelesen bántalmazták a III. rendű terheltet, aki 8 napon belül gyógyuló sérüléseket szenvedett. A bántalmazás alatt a XXV. rendű terhelt életveszélyesen megfenyegette a III. rendű terheltet.

Az eljáró bíróság szerint az erőszak és fenyegetés együttesen alkalmas volt arra, hogy a III. rendű terheltben komoly félelmet keltsen, aminek hatására ellenérték nélkül átruházza a 148.214.524 forint értékű képvisező két gazdasági társaság tulajdonjogát másra, ami ténylegesen azt jelentette, hogy a vagyontársai rendelkezésére bocsátotta. Nem azonnal történt meg a társaságok tulajdonjogának átruházása, hanem a terhelt által megjelölt későbbi időpontban. A bűncselekmény következtében a társaságok és hozzájuk tartozó ingóságok elvesztésével a III. rendű terhelt vagyonában jelentős értékcsökkenés következett be.

A XXV. rendű terhelt a bántalmazásnál jelenlévő társai előtt fenyegette megöléssel a III. rendű terheltet arra az esetre, ha nem működik együtt, és nem adja át a kamionosóját.

Ehhez képest pedig a XXXV. rendű terhelt (a XXIII. rendű, XXIV. rendű, a XXV. rendű, és a XXXVI. rendű terheltekkel együtt) a jogtalan követelés ismeretében és az abból való részesedés reményében, a bűncselekményt egymás tevékenységéről tudva, közösen, szándékegyesben valósította meg, mint társtettes.

A tényállás I/4. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján a XXXV. rendű terhelt, valamint a XXXVI. rendű és

a XXXVII. rendű terhelte, továbbá ismeretlenül maradt társaik testi sértés okozásának szándékával jelentek meg a helyszínen. A helyszínt lefóliázták, átrendezték, tehát előre készültek a sértett megverésére, számítottak arra, hogy komoly, vérző sérülést fog elszenvedni. A védekező, kiabáló B. N. sértettet közösen, folyamatosan, egységes akaratelhatározással, egymás tevékenységéről tudva és azt erősítve bántalmazták, még azt követően is, hogy kívülálló személy részére is nyilvánvaló volt, hogy a sértett karja eltört.

A sértett bántalmazása egy korábbi bűncselekmény elkövetése során tanúsított mulasztása miatt, megbüntetésként történt. Aljas indokból (célből) elkövetett testi sértésen az erkölcsileg elvetendő motívumból fakadó, vagy ilyen célból megvalósított cselekményeket kell érteni. A számonkérés és „büntetés” - azaz bosszú - pedig alapul szolgál a minősített testi sértés megállapítására.

A B. N. sértett sérelmére elkövetett bűncselekmény idején a vezetékes olajlopás megszervezése és kivitelezésének tervezése javában folyt. Tehát nem csupán a B. N. sértett elleni bűncselekmény elkövetése volt szervezett - ekkor már, pár hónappal korábban megtörtént a III. rendű terhelte sérelmére elkövetett bűncselekmény elkövetése is -, hanem magának a csoportnak a működését is a jól szervezettség, az összehangoltság jellemezte. A bűnszervezetben elkövetést igazolja továbbá a XXIV. rendű terhelte „első embere”, a XXXV. rendű terhelte általi csapatszervezés, az együttes fellépés a sértettel szemben, aznapi, majd másnapi telefonbeszélgetés a XXXV. rendű terhelte és a XXIV. rendű terhelte között.

Ehhez képest a terheltek megvalósították az aljas indokból elkövetett súlyos testi sértés büntetettét; a XXIV. rendű terhelte felbujtóként, a XXXVI. rendű, a XXXV. rendű és a XXXVII. rendű terhelte pedig társtettesként, a XXXV. rendű terhelte (és XXIV. rendű, XXXVI. rendű terhelte) bűnszervezet tagjaként.

A tényállás I/5. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján az M. területén a töltésben tevékenyen részt vevők, azaz a XI. rendű terhelte (valamint XIII. rendű és XII. rendű terhelte) társtettesei a bűncselekménynek, magatartásuk tényállásszerű.

Az M. területéről kijutott tartálykocsik útvonalának biztosításában, kíséretében a XX. rendű terhelte (és a XIX. rendű terhelte) vett részt, hogy a lopott üzemanyag biztonságban megérkezessen a XXII. rendű terhelthez. A cselekvőségük - szintén a meghatározott munkamegosztás szerint - az elvitelhez

kapcsolódott, magatartásuk bűnsegély.

Az elkövetési érték (legalább 100 ezer liter krakkbenzin alapulvételével) 22.751.000 forint, azaz a lopás jelentős értékre elkövetett.

A tényállás I/6. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján az M. területén a töltésben aktívan részt vevő vádlottak, így a XI. rendű terhelt (valamint a XV. rendű, a XIV. rendű, a XII. rendű terhelt) magatartása tényállásszerű, ők társtettesei a bűncselekménynek.

A bűncselekmény elkövetési értéke (139.117 liter krakkbenzin alapulvételével) 31.650.508 forint, azaz a lopás jelentős értékre elkövetett.

A tényállás I/7. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján bűnsegédek, akik bármilyen módon (pl. ásás, csonk felrakás, figyelés, stb.) közreműködtek a vezetékes olajlopás megvalósításában, mivel előkészületszerű cselekményük azáltal, hogy a lopás kísérleti szakba jut, bűnsegédi bűnrészességgént minősül.

Ehhez képest a lopási cselekményben bűnsegédi magatartást fejtett ki a vezetékek kiépítésében, csonk felrakásában, a vezetékek lefektetésében, ásásban segítséget nyújtó XI. rendű és XXXIX. rendű terhelt (valamint a XII. rendű, a XV. rendű, a XXI. rendű, a XXVII. rendű és a XXVIII. rendű terhelt).

Az M. csővezetékére csatlakozás az M. vezetékek állagsérelmével járt, így a lopás dolog elleni erőszakkal elkövetett. Az M-ből történő olajlopások elkövetése révén a rendszeres haszonszerzésre törekvés is megállapítható, így a cselekmény üzletszerűen elkövetett. A lopás során legalább 50.848 liter félkész gázolajat tulajdonítottak el, aminek értéke 11.949.280 forint volt, így a lopás jelentős értékre elkövetett. Továbbá a bűnszervezetben elkövetés is megállapítható.

A tényállás I/5., I/6. és I/7. pontja esetében több terhelt is ugyanolyan bűncselekményt (lopás büntettét) egységes akarat-elhatározással (azonos indítekből, haszonszerzés céljából) azonos sértett sérelmére (M. Zrt.) rövid időközökben, többször követett el.

A bűncselekmények között eltelt néhány hónap, a nagyfokú szervezés, összehangoltság igénye mellett nem távoli (egyébként pedig számos adat van arra, hogy valóban folyamatos volt az elkövetés). Mindemellett nem mentesít a felelősség alól, hogy relatíve hosszú idő telt el a részesi magatartás kifejtése és a bűncselekmény

megvalósulása között. A vezetékes olajlopás terve, végrehajtása ugyanis eleve hosszabb időt feltételezett, amivel valamennyien tisztában kellett, hogy legyenek.

Mindezek alapján a XI. rendű terhelt esetében is a - tényállás I/5., I/6. és I/7. pontja szerinti - cselekmény folytatólagosan elkövetett, amihez igazodó elkövetési érték (ami ekként különösen nagy), s ehhez képest minősít az üzletszerűség, illetve a dolog elleni erőszak.

A tényállás I/8. pontjához fűzött jogi értékelés lényege szerint e tényállás alapján a d-i kettős emberölést a XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt megbízás alapján hajtott végre. A megbízás kétséget kizáróan emberölésre szólt, a XXVI. rendű terhelt volt a bűncselekmény végrehajtója, ő fejtette ki a tényállásszerű magatartást, cselekménye egyenes szándékkal elkövetett.

A XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt hosszabb időn keresztül tervezték a bűncselekmény elkövetését, találkozókat, megbeszéléseket tartottak, helyszínt választottak, a sértettek helyszínre csalása érdekében fedőtörténetet találtak ki a XXIII. rendű terhelttel, amit a XXVII. rendű terhelt „játszott el”. Próbát tartottak a bűncselekmény eredményes elkövetése érdekében, külön mobiltelefont, „munkatelefont” használtak az előkészületek során, stb. Mindezek alapján kétség nem férhet az előre kiterveltség megállapításához.

A két terhelt a bűncselekményt pénzért hajtotta végre, amit az eredményes végrehajtást követően meg is kaptak, így cselekményük nyereségvágyból elkövetettként is minősül.

Már a kezdetektől egyértelműen a megbízás szerint is (ami így kizárja a megbízás túllépését), de a végrehajtás alapján kétséget kizáróan több emberen elkövetett és befejezett az ölési cselekmény, így ez a minősítő körülmény is megállapítható.

A XI. rendű terhelt ugyanezen körülmények ismeretében, ugyanazon megbízás alapján vett részt egy ideig az előkészületekben. Ennek során részt vett megbeszéléseken, részt vett a helyszín kiválasztásában, járt is ott. Ezután azonban a XXIII. rendű terhelt célszerűségi okokból más szereposztás mellett döntött a bűncselekmény végrehajtását illetően. Így a XI. rendű terhelt tovább már nem vett részt abban. Kimaradása azonban nem önkéntes elállásának köszönhető, nem tett semmit a cselekmény megakadályozása érdekében.

Előkészületi magatartása a bűncselekmény tényleges elkövetésekor már bűnsegédi bűnrészességnek minősül, mivel a tervezésben

szándékosan segítséget nyújtott a későbbi elkövetőknek.

Cselekménye ugyanúgy minősül, mint a tényleges végrehajtók cselekménye, mindazon ismeretek birtokában nyújtott segítséget, mely alapján a XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt elkövette a bűncselekményt.

2. A másodfokú bíróság szerint az irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság (jelen felülvizsgálattal érintett) valamennyi terhelt esetében okszerűen következtetett a bűnösségre, s a bűncselekmények minősítése - rá vonatkozó teljeskörű és helytálló jogi indokolással együtt - törvényes.

A bűnszervezet léte, annak összehangolt működésére és céljára vont következtetések ténybeli alapjait a tényállás rögzíti.

Az I/5., I/6. és I/7. tényállásban rögzített lopások minősítése is megfelel az anyagi jogszabálynak.

A másodfokú bíróság egyetértett a lopási cselekményekkel okozott kár összegének megállapításával. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság helytállóan következtetett a forgalmi értékre, ami megfelel az anyagi jogi szabályoknak és ítélkezési gyakorlatnak.

A belső árképzés, a nyilvántartási adatok ugyanis nem képezhetik értékmeghatározás alapját, s az elkövetési érték megállapítása szempontjából közömbös, ha a dolognak nincs kiskereskedelmi ára, mivel - amint jelen ügyben a krakkbenzin - a szabad forgalomban nem kapható. Ilyenkor becsléssel, az eset összes körülményének mérlegelésével kell az értéket meghatározni. Az elkövetési értéknek pedig az ÁFA összegét tartalmaznia kell abban az esetben is, ha azt nem fizették meg a költségvetésnek.

Az elsőfokú bíróság tehát - az EN-91 motorbenzinhez való használati tulajdonságai azonosságára figyelemmel - helyesen vezette le a krakkbenzin értékét az M. által forgalmazott ólmozatlan szuperbenzin árából. Helytálló a gázolaj kiskereskedelmi ára alapján megállapított kárérték is.

III.

1. A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a következők nyújtottak be felülvizsgálati indítványt (időrendben):

A XXXIX. rendű terhelt védője - a Be. 416. §-a (1) bekezdésének c) pontját megjelölve, továbbá a b) pont vonatkozásában - terjesztett

elő felülvizsgálati indítványt.

Indokai szerint a XXXIX. rendű terhelt nem bünszervezetben, hanem bűnszövetségben követte el a cselekményét, másrészt cselekményét akaratot hajlító erőszak és fenyegetés hatására valósította meg.

Emellett a másodfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság általi, a XXXIX. rendű terheltnek a bűncselekmény elkövetéséhez szükséges tudásával kapcsolatos ténymegállapításai ellentétesek a nyomozás során beszerzett okirati bizonyítékkal.

Mindezek alapján megalapozatlan a XXXIX. rendű terhelt személyét összefüggésbe hozni az általa is kezelt rendszer hiányosságaival.

Emellett az ítélet tábla nem foglalt állást az elsőfokú bíróság azon vitatott megállapításával kapcsolatban sem, miszerint a XXXIX. rendű terheltnek S. F-fel szemben az M. Zrt. sérelmére elkövetett üzemanyaglopások kapcsán anyagi követelése lett volna.

Nem szerezte be a bíróság az ún. „uszálytöltős lopás” kapcsán a Székesfehérvári Városi Bíróságon 13.B.261/2006. számon folyamatban volt ügy iratait, és annak ellenére tett az elsőfokú bíróság a XXXIX. rendű terheltre ezen bűncselekménnyel kapcsolatban megállapításokat, hogy a Székesfehérvári Városi Ügyészség a XXXIX. rendű terhelttel szemben indult nyomozást megszüntette.

Kitért arra is, hogy az ítéletben foglaltakkal ellentétben, a XXXIX. rendű terhelt nem tett olyan vallomást, amely a XXV. rendű terhelt irányító szerepére vonatkozott volna, mint ahogy a szervezet vezetőiről sem tett részletes vallomást.

A Btk. 26. §-ának (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtette, hogy a XXVI. rendű, a XXIII. rendű és a III. rendű terheltek XXXIX. rendű terhelt bántalmazására vonatkozó vallomásai alapján a bíróságnak arra az álláspontra kellett volna jutnia, hogy a bántalmazásra azért volt szükség, mert a XXXIX. rendű terhelt nem volt eléggé együttműködő és a munka sem haladt megfelelően.

Mivel ezekre a védői felvetésekre a másodfokú bíróság az ítéletében nem reagált, ezért ezzel a Be. 373. §-a (1) bekezdésének III/a) pontjában meghatározott abszolút eljárási szabálysértést valósított meg.

Ugyanígy nem tett eleget indokolási kötelezettségének az ítélet tábla akkor, amikor a másodfokú eljárásban a terhelt egészségi állapotára vonatkozó orvosi iratokat a terhelt személyi körülményeinél csak megemlítette, annak tartalmát azonban nem ismertette, csupán azt, hogy a terhelt károsodása közepes mértékű, és az ezzel kapcsolatos

enyhítésre irányuló indítványokat figyelmen kívül hagyta.

A XXXIX. rendű terhelt 2013. november 6-i keltezésű, a védő általi felülvizsgálati indítványhoz csatlakozó beadványában kifogásolta a bünszervezet megállapítását, a kényszer, fenyegetés, mint büntethetőséget kizáró ok meg nem állapítását, hivatkozott az egészségi állapotával kapcsolatos adatokra és eltúlzottnak, aránytalannak tartotta a kiszabott büntetést.

Indokai szerint a bünszervezetben elkövetés nem állapítható meg terhére, annak nincs bizonyítéka és ténybeli alapja, az eljárás bíróság következtetései megalapozatlanok, a S. F-fel szembeni, korábbi olajlopáshoz kötődő anyagi követelésre vonatkozó megállapítás pedig téves. A vezetékes olajlopásban való részvétele kis jelentőségű, kizárólag a lopás előkészületi cselekménye volt.

Sérelmezte, hogy tisztázatlan, feltáratlan maradtak az elkövetés során őt ért sérelemmel kapcsolatos körülmények, pedig azok ráhatással voltak magatartására, önkéntességének hiányát eredményezték.

Sérelmezte továbbá, hogy az eljárás bíróság nem tisztázta az egészségi állapotát, illetve az figyelmen kívül maradt az eljárás során.

A XI. rendű terhelt védője - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és c) pontját megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt az emberölés büntetében megállapított bűnösség miatt, valamint eljárási indokkal, hatályon kívül helyezés és új eljárásra utasítás érdekében.

Indokai szerint a XI. rendű terhelttel szemben az emberölésben (I/8. tá.) megállapított bűnsegédi bűnösség nem tényállásszerű. A tényállás ugyanis nem tartalmazza, hogy az egyszeri helyszínbejáráson túlmenően miben merült ki a XI. rendű terhelt cselekvősege, nincs szó arról, hogy bárkivel egyeztetett volna, részt vett volna a helyszín eldöntésében.

Ehhez képest a befejezett bűncselekmény bűnsegédi magatartását kitevő előkészületi cselekmény konkrét elkövetői magatartása nem állapítható meg.

Az indítvány szerint az eljárás bíróság kizárólag a XXVI. rendű terhelt vallomása alapján állapította meg a XI. rendű terhelt bűnösségét e bűncselekményben, amely vallomás bár következetes, azonban nem hagyható figyelmen kívül, hogy vádalku eredményeként született, s a tárgyaláson már eltérései is voltak.

A vádalku pedig egyébként is törvénysértő, mivel a Be. 192. § (3) bekezdésébe ütközött, s ekként az így nyert vallomás a Be. 78. § (4) bekezdése alapján nem értékelhető. Ehhez képest - más bizonyíték hiányában - a XI. rendű terheltnek felrótt magatartás megállapításának nincs alapja, ami pedig az indokolási kötelezettség megsértését eredményezi.

Az eljárás bíróság nem adta indokát annak sem, hogy miért nem fogadta el a XI. rendű terheltnek azt a - más, így a XXIII. rendű, a III. rendű és a XXVII. rendű terhelt vallomásai által is alátámasztott - védekezését, miszerint visszautasította a XXVI. rendű terhelt arra vonatkozó felkérését, hogy vegyen részt a bűncselekményben.

Ezen túlmenően feltétlen hatályon kívül helyezési ok, hogy a 2008. július 3-i tárgyaláson ugyanaz a védő járt el a XI. rendű és a XXVIII. rendű terhelt érdekében, holott az eljárás kezdete óta érdekellentét volt a két terhelt között, amit a szakértők is megemlítenek.

A XXXV. rendű terhelt védője - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontjának II. fordulatát megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt hatályon kívül helyezés érdekében.

Indokai szerint az ítélet megalapozatlan, mivel a tényállás részben felderítetlen, mert a bizonyítás nem teljes körű, aminek oka, hogy figyelmen kívül maradt olyan bizonyíték, ami a terhelt szabályos jelenléte esetében keletkezhett volna.

Enélkül viszont az ítélet ténybeli és jogi következtetései tévesek.

A Be. 181. § (2), (4), (5), 281. § (4) bekezdésére hivatkozó indítvány szerint feltétlen eljárási szabálysértés is történt, mivel nem történt meg a XXXV. rendű terhelt szabályszerű idézése - a 2009. március 5-i: D. T., a március 9-i: K. R., a március 10-i: K. M., K. M-né Sz. Zs., a március 24-i: B. I., az április 7-i: S. J., és az április 30-i: V. Zs. tanúk kihallgatását foganatosító tárgyalási napokra; - valamint P. Zs., Z. E., L. L. tanúk kihallgatására, és a terhelt távollétében a tanúk kihallgatása megtörtént a terheltet érintő cselekményre is. Ehhez képest pedig a terheltnek nem volt módja e bizonyítékokkal szembesülve védekezni.

Az indítvány hivatkozott arra, hogy a XXXV. rendű terhelt következetes vallomása szerint a terhére rótt I/3. alatti zsarolási cselekményét nem motiválta anyagi érdek, nem fenyegetés céljából bántalmazta a sértettet, hanem azért, mert a sértett felbosszantotta. Az I/4. alatti testi sértési cselekményt pedig nem

követte el.

Az indítvány kifogásolta a bűnszervezetben elkövetés megállapítását. Álláspontja szerint a terhelt tudata nem fogta át azt, csupán esetleges, nem távlati érdeakazonosságok lehettek a többi terhelt és közte, magatartásának mozgatója az esetlegesség volt.

A XX. rendű terhelt védője - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontját megjelölve - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt a bűnszervezetben elkövetés törvénysértő megállapítása, s ennek folytán törvénysértő büntetés miatt, megváltoztatás érdekében.

Indokai szerint a XX. rendű terhelt tényállás szerinti magatartása és annak büntetőjogi megítélése a XIX. rendű terheltével egyező. Ehhez képest esetében sem állapítható meg a bűnszervezetben elkövetés. Az indítvány hivatkozott a 4/2005. BJE számú jogegységi határozatra.

A XX. rendű terhelt két (egyaránt 2013. október 23-i keltezésű) beadványában a védőjével egyezően sérelmezte a bűnszervezetben elkövetés megállapítását. Mindemellett kifogásolta bűnösségének megállapítását is, hivatkozott arra, hogy az eljáró bíróság kétségtelenül nem bizonyított, ellentmondásos körülményeket a terhére értékelte, állapított meg, vitatta, hogy szerepe lett volna a terhére rótt bűncselekményben.

Álláspontja szerint az eljáró bíróság megsértette az indokolási kötelezettségét.

2. A Legfőbb Ügyészség

- BF.3227/2012/1-I. számú átiratában a XXXIX. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítványt részben törvényben kizártnak, részben alaptalannak,

- BF.1816/2013. számú átiratában a XI. rendű, a XX. rendű és a XXXV. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítványokat alaptalannak

tartotta, és az érintett terheltek tekintetében a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Indokai szerint a XXXIX. rendű terhelt javára benyújtott felülvizsgálati indítvány tényállást támadó és a bizonyítékok értékelését sérelmező részében kizárt, a büntetés kiszabásával kapcsolatos indokolási kötelezettség elmulasztására alapozott hivatkozásai pedig nem alaposak.

Az akaratot hajlító kényszerrel kapcsolatos okfejtés egyrészt a tényállást támadja, másrészt a bizonyítékokat értékeli eltérően. A tényállás nem tartalmaz olyan megállapítást, amely arra utalna, hogy a XXXIX. rendű terhelt a cselekményét kényszer, vagy fenyegetés hatása alatt követte volna el.

A Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pontjára eltérő indokolással hivatkozott a XI. rendű és a XXXV. rendű terheltek javára előterjesztett indítvány.

A XI. rendű terhelt esetében a 2008. július 3. napján tartott tárgyaláson ugyanazon védő (dr. Ó. E.) látta el e terhelt és a XXVIII. rendű terhelt védelmét.

A 2008. július 3. napján tartott tárgyaláson felvett bizonyítás nem terjedt ki a XI. rendű és a XXVIII. rendű terhelteket érintő kérdésekre, olyan cselekmények esetében sem, amelyekben részt vettek (Sz. úti rablás, vezetékes olajlopás). A XXVIII. rendű terhelt e tárgyaláson nem élt észrevételezési jogával. A XXXV. rendű terhelt más cselekmény kapcsán tett észrevételt (281. számú jegyzőkönyv 934. oldal). Ezért védelmüket dr. Ó. E. ügyvéd az eljárási szabályok sérelme nélkül elláthatta.

A XXXV. rendű terhelt és a XXVIII. rendű terhelt terhére rótt cselekmények megállapításának alapját más bizonyítékok képezték (elsőfokú határozat 319. oldal: V. Zs. tanú, a XXIII. rendű, a III. rendű, a XXXIX. rendű, a XXVI. rendű terheltek vallomásai).

A XI. rendű terhelt javára előterjesztett felülvizsgálati indítvány hiányos indokolást sérelmez azért, mert az indokolás a bírói mérlegelésnek okszerű magyarázatát szerinte nem adja meg, hogy a XI. rendű terhelt védekezése elvetésének indokai az ítéletből szerinte hiányoznak, holott három terhelt-társ vallomása is azt támasztaná alá.

A felülvizsgálati indítvány az indokolási kötelezettség megsértését tévesen értelmezi. Az indítványban felhozott ezek az indokok ugyanis a bíróság ténymegállapító tevékenységét sérelmezik.

Nem alapos a XXXV. rendű terhelt javára előterjesztett indítványnak a Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pontjára hivatkozása.

Ezek a tárgyalásokon a XXXV. rendű terhelteket érintő cselekményekre a bíróság bizonyítást nem folytatott, ezért távolléte hatályon kívül helyezési okot nem valósított meg.

Anyagi jogi szabálysértésre hivatkozott a XI. rendű és a XX. rendű, valamint a XXXV. rendű terheltek javára előterjesztett

felülvizsgálati indítvány.

Ezek közül a XX. rendű terhelt javára előterjesztett indítvány abban a részben alapos, ami a bünszervezetben elkövetés megállapítását sérelmezi arra hivatkozással, hogy a terhelt csak egyetlen alkalommal vett részt a bűncselekmény elkövetésében és a körülményeiből nem ismerhette fel, hogy magatartása egy hosszabb időre szervezett és súlyosabb megítélésű bűncselekményeket szervezeten elkövető bünszervezethez kapcsolódik. Ugyanakkor a terhelttel szemben megállapított büntetés nem törvénysértő.

A XXXV. rendű terhelt esetében a bünszervezeti elkövetés hiányára történt hivatkozás viszont alaptalan. Az irányadó tényállás szerint az olajlopásokra bünszervezet alakult ki, amelynek tagja volt a XXXV. rendű terhelt. A szervezetben az Sz. testvérekhez kötődött tevékenysége és maga vezetője volt a felmerült problémákat erőszakos eszközökkel megoldó csapatnak. A terhére rótt mindkét bűncselekményt ilyen minőségben, maga és társai részéről brutális, bántalmazó magatartással követte el.

Nem alapos a XI. rendű terheltnek a bűnösség megállapítását támadó felülvizsgálati indítványa. Annak ugyanis az irányadó tényállás ellentmond: a helyszín bejárása előtt a terhelt utasítást kapott a XXVII. rendű terhelttel együtt F. J. sértett megölésére, amivel egyetértett és vállalkozott az elkövetésre. Megállapodtak, hogy az esti órákban is megtekintik a helyszínt, hogy annak forgalmáról meggyőződjenek. Az elkövetésből e terhelt azért maradt ki, mert a másik sértett őt ismerte.

A XXXV. rendű terhelt a bűncselekmény elkövetésére vállalkozott, a közös elkövetésben megállapodott, az emberölés elkövetése céljából szükséges feltételek biztosításában - a tervezésbe történt bekapcsolódásával, a helyszín kiválasztásával és bejárásával - vett részt.

3. A Kúria a felülvizsgálati ügyeket egyesítette, az ügyben a Be. 420. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott, s ekként a Győri Ítéltábla által felülbírált elsőfokú ítélet ellen bejelentett 4 terheltet érintő 5 felülvizsgálati indítványt bírálta el.

A nyilvános ülésen a védők és a terheltek a felülvizsgálati indítványt fenntartva, azzal egyező tartalommal szólaltak fel.

Az ügyész az írásbeli nyilatkozataiban foglaltaknak megfelelő felszólalásában a felülvizsgálati indítványokat a tényállás támadása körében a törvényben kizártnak, az eljárásjogi és anyagi jogi támadásokat - egy kivétellel - alaptalannak tartotta, és a

XX. rendű terhelt kivételével a támadott határozat hatályban fenntartását indítványozta.

A XX. rendű terhelt esetében értékelte úgy, hogy a büntetést nem mint bűnszervezetben elkövetővel szemben kell kiszabni, ehhez képest a büntetés enyhítését és bűnszervezetben elkövetés mellőzéséhez kapcsolódó jogkövetkezmények figyelembevételét indítványozta.

IV.

A XX. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa alapos. A többi felülvizsgálati indítvány nem alapos.

1. Előrebocsátja a Kúria, hogy a felülvizsgálat olyan rendkívüli jogorvoslat, amely a jogerős ügydöntő határozat anyagi jogi természetű hibáinak kiküszöbölésére nyújt elsősorban lehetőséget. Az alapvető ténybeli hibák kiküszöbölése nem ezen az úton, hanem másik rendkívüli jogorvoslati eszköz, a perújítás igénybevételével érhető el, annak törvényi feltételei szerint.

A jogerő alkotmányos tiszteletének szempontja folytán a törvény nem teszi lehetővé a jelentéktelen, az ügy megítélését lényegileg nem befolyásoló esetleges hibák, tévedések kiküszöbölését a rendkívüli jogorvoslati eljárásokban.

Mindezeknek megfelelően a Be. 416. § (1) bekezdése értelmezéssel sem bővíthető kimerítő felsorolását adja a felülvizsgálat okainak, amelyek - alaposságuk esetén - a jogerő feloldásához vezetnek. Ezek az okok az ún. anyagi jogszabálysértések és a súlyosabb, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértések, valamint a súlyosítás tilalmának a megsértése.

2. A törvény e kimerítő felsorolásából már következik, de ezt a Be. 423. § (1) bekezdése egyértelművé is teszi, hogy a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ügydöntő határozat tényállása irányadó, ez a tényállás az indítványra jogosultak részéről nem is támadható.

A tényálláshoz kötöttség pedig egyfelől azt jelenti, hogy a Kúria a bűnösség körében az anyagi jogi következtetések helyességét, a jogi minősítés törvényességét, a büntetéskiszabás, intézkedés-alkalmazás körében érvényesítendő más anyagi jogi követelményeknek való megfelelés kérdését a támadott jogerős határozatban csak az irányadó tényállás alapulvételével vizsgálhatja, függetlenül attól, hogy a releváns tényeket illetően az megalapozott-e. Nincs mód tehát arra, hogy a Kúria a tényeket illetően az ítéleten akárcsak javítson.

Másfelől a Kúria felülvizsgálatbeli tényálláshoz kötöttsége abszolút érvényű abban az értelemben is, hogy az eljáró bíróságok bizonyítékokat értékelő, mérlegelő tevékenységét a felülvizsgálat nem érintheti, függetlenül attól, hogy ez helyes vagy kifogásolható, hiszen ez a tevékenység a tényállás megállapításának az alapja. Ebből az is következik, hogy a tényállást támadja az a felülvizsgálati indítvány, amely a bizonyítékokat értékelő tevékenység kritikáját fogalmazza meg.

Az ügyben előterjesztett felülvizsgálati indítványok egy része a felülvizsgálat lehetőségét korlátozó ezekre a rendelkezésekre nem volt tekintettel, minthogy kifejezetten vagy burkoltan, kerülő úton - az indokolási kötelezettség megsértését állítva - a tényállás megalapozottságát vonta kétségbe, ezáltal az anyagi jogi konzekvenciákat eltérő tények megállapításának szükségességére, illetve eltérő tényekre alapozta.

E körbe esik a XX. rendű terhelt felülvizsgálati indítványa és túlnyomó részében a XXXV. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa, amely a tényállás megalapozottságát vonta nyíltan kétségbe.

A XXXIX. rendű terhelt védőjének felülvizsgálati indítványa szintén a tényállást támadja a XXXIX. rendű terheltet ért fenyegetések előadása, ezáltal a kényszer hatására elkövetés állítása körében. Az indítványának ide vonatkozó érveit nem a megállapított tényállásból, hanem egyes tanúk és terheltek védelmi érdekek megfelelően kiválasztott vallomásaiból, annak részleteit kiragadva vonta le a védő. Ezen az alapon érdemi vizsgálat nem jön szóba.

Hasonló kifogás alá esik a XXXV. rendű terhelt védőjének az indítványa, abban a tekintetben, hogy egyes kiragadott bizonyítékokra (III. rendű terhelt vallomására) és nem az ettől eltérő irányadó tényállásra utal annak érdekében, hogy a bántalmazás indítékként kizárja a zsarolási szándékot (a tényállással ellentétes, szemben áll az az állítás, hogy a III. rendű terhelt bántalmazása öncélú volt).

Ezek az indítványok, illetőleg az indítványok iménti részei érdemi felülvizsgálathoz nem vezethettek.

Az indítványok egy másik része a bíróság mérlegelő tevékenységével összefüggően a Be. 416. § (1) bekezdés c) pontjában írt felülvizsgálati okra, az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott.

Így a XI. rendű terhelt érdekében a felülvizsgálati indítvány azt kifogásolta, hogy a bíróságok elmulasztották indokát adni, miért

vetették el a XI. rendű terhelt védekezését, amelynek lényege, hogy a d-i emberölés tekintetében ő elutasította a XXVI. rendű terhelt felkérését a bűncselekménybeli részvételt illetően. E védekezést – az indítvány szerint a XXIII. rendű, a III. rendű és a XXVII. rendű terhelt vallomása is alátámasztotta, mégis a XXVI. rendű terhelt terhelő vallomására alapozta a bíróság a tényállást. „Iratellenesség” okán kifogásolta a bíróság azon okfejtését, miszerint a XXVI. rendű terheltnek nem volt semmilyen érdekeltisége arra, hogy ne a valóságnak megfelelően valljon.

A XXXV. rendű terhelt érdekében benyújtott indítvány is kifogásolta, miszerint indokolás nélkül maradt, hogy a bíróság miért nem fogadta el a XXXV. rendű és a XXXIX. rendű terhelt vele egyező védekezését.

Ezekkel kapcsolatban a Kúria álláspontja az, hogy az indokolási kötelezettség felülvizsgálatra okot adó – tehát a Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontjának megfelelő – megsértésére történt kifogások alaptalanok. A kifogások, bár ezen felülvizsgálati okra hivatkoznak, valójában azonban burkoltan az irányadó tényállást támadják, amelyre a felülvizsgálatban nincs lehetőség.

Az indokolási kötelezettség Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja alá eső megsértését világosan elkülöníti az ítélkezési gyakorlat a megalapozatlanságtól, és az azt eredményező mérlegelési hibáktól.

Az indokolási kötelezettségét teljesíti a bíróság, ha az indokolás tartalmazza azokat a kellékeket, amelyeket a törvény az indokolással kapcsolatban előír, és azok alapján pontosan nyomon követhető a bíróság tényleges értékelő tevékenysége. Azaz az ítéletből megállapítható, hogy a bíróság az érdemi döntése szempontjából jelentős mely bizonyítékokat miért fogadott el, illetve mely bizonyítékokat vetett el.

Az értékelő tevékenység eredménye, az erre vonatkozó következtetések helyessége, az ítélet megalapozottságának a kérdése ezáltal kívül esik a feltétlen eljárási szabálysértések körén, a támadott határozatok hatályon kívül helyezéséhez nem vezetnek.

Ezeknek a követelményeknek a támadott határozatban a bizonyítékértékelő – tényállást megállapító – tevékenység indokolása teljes mértékben megfelel. Az, hogy esetleg elmaradt annak részletezése, hogy miért nem fogadta el a bíróság a terhelt védekezését, nem teszi felülbírálatra alkalmatlanná a büntetőjogi főkérdések tekintetében az ítéletet, ha világosan megállapítható az ítéletből, hogy egy-egy releváns tényre nézve mely bizonyítékot, miért fogadott el, tehát kiderül, hogy az adott tény milyen bizonyítékon alapszik.

Ugyanez a helyzet a lényegtelen, irreleváns kérdésekkel (éjszaka is bejárták-e a d-i helyszínt, közös vagy külön autóval kísérték a tartálykocsit). Következésképp a Be. 373. § (1) bekezdés III/a) pontja alapján nincs helye a támadott ítéletek hatályon kívül helyezésének.

További eljárási szabálysértést állított a XI. rendű terhelt védője, amikor indítványában azt hozta fel, hogy a XXVI. rendű terhelttel a jogszabály tilalma ellenére kötöttek „vádalkut”, s szüntették meg egyes bűncselekmények miatt az eljárást.

Ez egyfelől nem a XI. rendű terheltet, nem az ő cselekményét érintő hivatkozás, tehát az indítványt e körben nem jogosult terjesztette elő (Be. 416.-417. §). Másrészt a kifogásolt eljárási szabálysértés kívül esik a felülvizsgálati okok körén, nem vonható a Be. 416. § (1) bekezdés c), d) pontjának fogalmi körébe.

Ebből pedig az is adódik, hogy nem vizsgálható a felülvizsgálati eljárásban az ún. „vádalku” jogszerűsége, így nem állítható az sem, hogy az jogszerűtlen - következésképp az sem állítható, hogy a XXVI. rendű terhelt által tett terhelő vallomások törvénytelenül beszerzett bizonyítékok, ezáltal kirekesztendőek. Mindezen felül: a bizonyíték kirekesztendőségére való hivatkozás a tényállás - felülvizsgálatban kizárt - támadása.

3. A Be. 416. § (1) bekezdés c) pontja szerinti okra hivatkozott a XXXV. rendű terhelt védője, amikor azt hozta fel, hogy az elsőfokú bíróság a 2009. március 5., 9., 10., 24-i, április 7., 30-i tárgyalásán a XXXV. rendű terhelt távollétében őt érintő bizonyítást folytatott, ezáltal ezek a tárgyalások olyan személy távollétében folytak, akinek jelenléte a tárgyaláson a törvénynél fogva kötelező [Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pont].

Ez a felülvizsgálati okra hivatkozás nem alapos. A vonatkozó tárgyalási jegyzőkönyvekből megállapítható, hogy a tárgyalási napokon az elsőfokú bíróság olyan bizonyítást nem folytatott, amely a XXXV. rendű terhelt ellen emelt vádbeli bűncselekményre vonatkozott.

Az, hogy egyes tanúvallomásokban - e terhelt távollétében - felmerült a XXXV. rendű terhelt neve és bűncselekményt meg nem valósító, vád tárgyává nem tett cselekvőssége, nem jelenti, hogy a bíróság a terhelt távollétében folytatott le reá nézve, őt érintő bizonyítást. Nyilvánvaló például, hogy azok az ún. „körbejárásként” emlegetett cselekvősségek, amelynek az a lényege, hogy a terheltnek és csapatának volt a feladata a játékgépek ellenőrzése, nem bűncselekmény, nincs is a XXXV. rendű terhelt terhére róva. Az erre vonatkozó előadások nem minősíthetők a terhelt távollétében

folytatott bizonyításnak, hiszen a bizonyítás, mint eljárási cselekmény a vád tárgyává tett bűncselekmény tényeire vonatkozik. Ugyanez a helyzet a „ki kinek az ismerőse, barátja” című előadásokra vonatkozóan, illetve az indítványban tanúként felhozott személyek esetében.

E körben csupán V. Zs. tanú 2009. április 30-i tárgyaláson történt kihallgatása igényel behatóbb vizsgálódást.

A XXXV. rendű terheltet érintő egyik vádpont a B. N. súlyos testi sérülését okozó bántalmazásban való cselekvő (társtettesi) részvétel 2004. szeptember 14-én.

V. Zs. nyomozás során (2008. december 9-én) és tárgyaláson ezzel megegyező tartalommal tett vallomásának lényege szerint a XXIII. rendű terhelt kérésére ő és a XXXIX. rendű terhelt elvitte B. N. sértettét 2004. augusztus végén vagy szeptember elején a kamionmosó bájába. Itt volt a XXIII. rendű és a III. rendű terhelt, továbbá gépkocsijáról felismerte az I. rendű terheltet is.

A kamionmosóban őt és a XXXIX. rendű terheltet bezárták egy irodába, ahonnan csupán B. N. sértett kiabálását hallották és jajgatását, hogy ne bántsák. Azt, hogy ki vagy kik bántalmazták B-t, nem látták, és arra sem emlékezett, a bántalmazás mennyi ideig tartott.

Miután a bántalmazás befejeződött, a XXXV. rendű terhelt (akit a tanú „kapucnisként” emlegetett) utasította őt és a XXXIX. rendű terheltet, hogy vigyék a sértettet kórházba, aminek ők eleget tettek.

Ebből a vallomásból tehát csak az állapítható meg, hogy a tanú a terhelttel szemben a vádbeli bűncselekményre nézve nem tett vallomást, egyébként erre a vallomásra a bíróság bűncselekmény megállapítására alkalmas tényállást nem alapított, a vallomásnak megfelelő tényeket bűncselekménynek nem minősítette.

A Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pont szerinti az az ok, miszerint olyan személy jelenléte nélkül folytatott bizonyítás, akinek jelenléte a tárgyaláson a törvénynél fogva kötelező, nem állapítható meg.

Egyébként pedig a következő tárgyalási napon megtörtént a XXXV. rendű terhelt és V. Zs. szembesítése (2009. május 5., 965. ssz. jkv. 37. o.), tehát egymás jelenlétében való kihallgatása.

Szintén a Be. 416. § (1) bekezdés c) pont szerinti okot - a Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pont szerinti abszolút eljárási szabálysértést állított - a XI. rendű terhelt védője is, amikor azt állította, hogy a 2008. július 8-i tárgyaláson a XI. rendű terhelt és a XXVIII. rendű terhelt védelmét annak ellenére azonos védő

látta el, hogy a két terhelt között az eljárás kezdete óta érdekellentét állott fenn. Ezt egyébként a szakértők is megerősítették a 440. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyvben.

A Be. 373. § (1) bekezdés II/d) pont szerinti abszolút eljárási szabálysértés ekörben sem valósult meg.

Az ítélezési gyakorlat szerint a terheltek érdekellentétére abból lehet következtetni, ha egymástól eltérő vallomást tesznek, vagy egymást vallomásukkal, vagy egyik a másikat a vallomásával terhelik a vádbeli bűncselekmény elkövetésével. Azt kell ugyanis feltételezni, hogy a terheltek az érdekeiknek megfelelően vallanak.

A 2008. július 3-i tárgyaláson sem a XXVIII. rendű, sem pedig a XI. rendű terhelt kihallgatására nem került sor - az eljárás utóbbi távollétében folyt. A bizonyítás azokra a cselekményekre nem terjedt ki, amelyeket a vád szerint együttesen követtek el. Egyetlen adat sem utalt az érdekellentétükre, hiszen vallomást nem tettek.

Egyéb vallomásaiban mindkét terhelt (a nyomozás során, illetve a XXVIII. rendű terhelt a tárgyaláson) tagadta a részvételét mind a vezetékes olajlopásban, mind az Sz. úti rablásban. Az érdekellentétük tehát nem forgott fenn, így nem volt akadálya annak, hogy a tárgyaláson a XI. rendű terhelt védőjeként is a XXVIII. rendű terhelt védője járjon el - nem állapítható meg ezért, hogy a tárgyalást olyan személy távollétében tartották meg, akinek jelenléte a törvény szerint kötelező.

Az a hivatkozás, miszerint az érdekellentétüket a 2008. szeptember 4-i tárgyaláson meghallgatott pszichológus és elmeszakértő igazolta, úgyszintén nem foghat helyt. E szakértők ugyanis az ún. exploráció körében tértek ki bizonyos, pontosan nem körvonalazott és a vádbeli cselekményt hosszú idővel megelőző konfliktusra a két terhelt között. Ebből pedig kiderül, hogy a konfliktus nem kapcsolódott a vádbeli bűncselekményekhez.

A következetes ítélezési gyakorlat szerint a szakértői exploráció vagy anamnézis nem képezi a bizonyítás anyagát, az csupán a szakvélemény-nyilvánítás módszere. E szakértői adatok alapján a terheltek vádbeli cselekményt illető érdekellentétére nem lehet következtetni. Nem kizárt, hogy védelmüket azonos védő lássa el.

4. Az anyagi jogszabálysértések körében több indítvány is támadta a bűnösség megállapítását [Be. 416. § (1) bekezdés a) pont].

A XI. rendű terhelt védője részéről részben; továbbá a XX. rendű terhelt részéről egyáltalán nem az irányadó tényálláson alapult -

így minden különösebb indokolás nélkül a felülvizsgálati eljárásban eredményre nem vezethetett.

A bűnösség megállapítását - felmentést célozva - a XI. rendű terhelt védője a több emberen előre kitervelten, nyereségvágyból, bűnsegédként elkövetett emberölés [a történeti tényállás I/8. pontjában írtak] tekintetében azért tartotta anyagi jogszabálysértőnek, mert a történeti tényállás nem ír le olyan elkövetési magatartást, amelyből az alapcselekményhez nyújtott bűnsegélyre lehetne következtetni.

Nem elégséges - szerinte - ehhez a tényállásban rögzített azon tény, hogy a XI. rendű terhelt egy alkalommal (az ítéletben nem meghatározott időpontban) a XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt kíséretében bejárta az ölési cselekmény későbbi helyszínét.

Az érvelés nem elfogadható, mert az indítvány nincs tekintettel az irányadó tényállásban leírt, a XI. rendű terheltet érintő valamennyi cselekvőségre.

Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti, hogy a XXIII. rendű terhelt arra utasította a XXVI. rendű, a XI. rendű és a XXVII. rendű terheltet, hogy F. J-t és kísérőjét meg kell ölniük, ennek érdekében ki kell választaniuk a bűncselekmény helyszínét. A XXVI. rendű, a XI. rendű és a XXVII. rendű terhelt pedig megállapodott abban, hogy az esti órákban is fel fogják térképezni azt a környéket, amelyen az előzetes bejárást követően tervbe vették az ölési cselekményt végrehajtani [elsőfokú ítélet 114.-115. o.].

E két mozzanatból egyértelműen következik, hogy a XI. rendű terhelt a társakkal az ölési cselekményt - mégpedig több ember megölését - illetően szándékegységben volt: a közös elkövetésben megállapodott; a végrehajtást könnyítő, lehetővé tevő feltételeket a helyszín-kiválasztással, -bejárással biztosította.

Ez a magatartás pedig önmagában is alkalmas lett volna az emberölés előkészületének a megállapítására [Btk. 18. § (1), 166. § (3) bekezdés] abban az esetben, ha a célzott ölési cselekmény végrehajtása nem történik meg.

Az irányadó tényállás szerint a helyszín előzőekben említett bejárást követően rendelkezett a XXIII. rendű terhelt úgy, hogy a XI. rendű terhelt nem fog részt venni az ölési cselekmény végrehajtásában, tekintettel arra, hogy őt K. N. sértett ismeri, s ez kockáztatja a végrehajtás sikerét [elsőfokú ítélet 115. o.].

Az ölési cselekményt 2005. március 31-én a XXVI. rendű és a XXVII. rendű terhelt hajtotta végre, eredményesen. Ebből az következik - tekintve, hogy a XI. rendű terhelt részéről az előkészülettől

visszalépés nem történt -, a XI. rendű terhelt az ölési cselekmény kísérleti szakba lépésével kezdődően a cselekmény bűnsegédjévé vált, így bűnsegédje a befejezett, több emberen elkövetett emberölésnek.

Az előkészületi magatartás ugyanis a cselekmény kísérleti szakba lépésével átlép az előkészülettel célzott bűncselekmény tényállásszerű keretei közé, s amennyiben az előkészületi cselekményt megvalósító elkövető a célzott bűncselekményben tényállási elemet nem valósít meg, a célzott és legalább megkísérelt bűncselekmény részesévé válik.

A kifejtettek alapján nem tévedtek az eljáró bíróságok, amikor XI. rendű terhelt bűnösségét az I/8. tényállás kapcsán megállapították. Az elkövetői minőség meghatározása és a bűncselekmény jogi minősítése - amelyet a védelem részéről nem ért támadás - a Kúria megítélése szerint törvényes.

Büntethetőséget kizáró okra - kényszerre (Btk. 26. §) - alapozta a felmentést célzó, Be. 416. § (1) bekezdés a) pont szerinti indítványát a XXXIX. rendű terhelt védője. Ezt az indítványt sem tartotta a Kúria alaposnak.

A Btk. 26. § (1) bekezdés szerint nem büntethető, aki a cselekményt olyan kényszer vagy fenyegetés hatása alatt követi el, amely miatt képtelen az akaratának megfelelő magatartásra.

A törvény értelme tehát az, hogy az elkövetőnek eredetileg nincs szándéka egy bizonyos bűncselekmény végrehajtását illetően, e szándékát a vele szemben alkalmazott kényszer vagy fenyegetés váltja ki, amely olyan lenyűgöző erejű, hogy nem tehet mást, mint a kényszerítő-fenyegető akaratának megfelelően a bűncselekményt végrehajtja.

A törvénytörvényben a „hatása alatt” kitétel közvetlenségre utal; arra, hogy a bűncselekmény elkövetésének közvetlenül az alkalmazott kényszerből (fenyegetésből) kell következnie.

Ezek a feltételek a XXXIX. rendű terhelt terhére rótt cselekmény, a tényállás I/7. pontjában leírt ún. vezetékes olajlopásban részvétel tekintetében nem állnak fenn.

Az irányadó tényállás szerint a XXXIX. rendű terheltet 2004. szeptember 14-ét követően egy alkalommal a XXVIII. rendű terhelt és egy más személy részéről - az I. rendű, a II. rendű, a III. rendű terhelt és V. Zs. jelenlétében - testi bántalmazás ért: „néhányszor kézzel megütötték”. Testi épségének sérelmére, vagy ezt meghaladó, más alkalommal történő bántalmazására vagy bárminemű fenyegetésére nincs a tényállásban adat [elsőfokú ítélet 109. o.].

A bántalmazásának indoka a tényállás szerint II. rendű terhelt türelmetlensége, mert lassan haladt a vezeték kiépítésével kapcsolatos munka (s ezért, legalábbis részben a XXXIX. rendű terheltet tartotta felelősnek).

Ez a bántalmazás azonban korántsem szolgálhat alapul annak megállapítására, hogy a XXXIX. rendű terhelt kényszer hatására vett részt a vezetékes olajlopásban.

Egyrészt a bántalmazásban megnyilvánult kényszer nem értékelhető olyan hatásfokúnak, amely akaratbénítóan hatott volna, tehát amely miatt a terhelt nem tehetett mást, mint a bűncselekmény végrehajtásába bekapcsolódik.

Másrészt, és ez a legfontosabb, a XXXIX. rendű terhelt már a vázolt bántalmazása előtt is olyan cselekvőséget fejtett ki, amely önmagában alkalmas a jelentős értékre elkövetett lopás büntette legalább előkészületének megállapítására; a bántalmazását követően csupán ezt a bűncselekményt fejezte be. A szándékot nem a kényszer alakította ki.

Az irányadó tényállás szerint ugyanis:

- már 2004. év elején beleegyezett, hogy vezeték kiépítésével folytatódjon az olajlopás, és abba, hogy mint az M. blokk-kezelője közreműködjön a vezetékrendszer kiépítésében, és az olaj vezetéken keresztül történő elvételében [elsőfokú ítélet 108. old.];
- fényképek készítésével közreműködött a vezeték kiépítésének tervezésében [elsőfokú ítélet 109. old.];
- tanácsot adott, hogy a vezetéken ne benzint, hanem gázolajat lopjanak, és több más, az elvétel szempontjából jelentős szakmai tanácsokat is adott [elsőfokú ítélet 109. old.].

Csak ezt követően került sor az említett találkozóra, ahol néhányszor kézzel megütötték.

Ezt követte a gázfúvó-beszerzés, a tömbszelence legyártása, felszerelés a XXXIX. rendű terhelt részvételével, majd az árokásási munkákban is részt vett [elsőfokú ítélet 111. old.].

A vezetékrendszer kiépítésével irányító szerepet vállalt és vitt végbe az elvétellel kapcsolatban akként, hogy meghatározta: egy-egy keverés alkalmával kb. milyen mennyiségű gázolajat lehet vételezni, amit mint veszteséget az olajfinomító cég le tud írni, tehát nem feltűnő. A belső megegyezés szerint részesült az értékesítési árbevételből is [elsőfokú ítélet 112. old.].

Egyértelmű mindebből, hogy a bűncselekmény elkövetésére nem kényszer hatására került sor. Irányadó tényállás szerinti

bántalmazása csupán a bűnszervezet rendszabálya volt; amely a már megkezdett cselekmény aktívabb végrehajtását célozta - a szándékot nem érintette.

5. Több indítvány hivatkozott a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerinti felülvizsgálati okra.

A XX. rendű és a XXXIX. rendű terhelt érdekében benyújtott indítványok a benzín-olajlopások kapcsán, a XXXV. rendű terhelt érdekében benyújtott indítvány pedig a terhére rótt személy elleni erőszakos bűncselekmények [tényállás I/3. és I/4.] vonatkozásában hivatkozott arra, hogy anyagi jogszabály sérelmével történt a bűnszervezetben elkövetés megállapítása, és ennek megfelelően a felemelt büntetési tételkeret alkalmazásával való büntetéskiszabás, amelyhez a feltételes szabadságból kizárás és a fegyház fokozat alkalmazása is törvénysértően társult.

E felülvizsgálati indítványok közül csak a XX. rendű terhelt javára benyújtott védői indítvány alapos.

Az nem képezheti alappal vita tárgyát, hogy a történeti tényállás I/6.-7.-8. pontjai szerinti olajlopások bűnszervezet keretei között végrehajtottak.

A bűnszervezet léte, és arra, hogy az iménti cselekmények a bűnszervezeti működés körében zajlottak, az irányadó tényállás I/2. pontjából is következtetések adódnak.

Ez a része a tényállásnak - az események kronológiáját a státuszokban és szerepekben való változásokat érzékeltetve egyértelművé teszi

- a bűnszervezet létrejöttét,
- a bűnszervezet vezetőinek kapcsolati rendszerét,
- az egyes szervezeti vezetői szintekhez kapcsolódó végrehajtó személyeket.

Eszerint a XXXV. rendű terhelt a felsővezetői szinthez, a döntéshozóként jellemzett XXIV-XXV. rendű terhelthez kötődött, mint „a problémák kezelését erőszakos eszközökkel megoldó csapat vezetője”;

a XXXIX. rendű terhelt az I-II. rendű terhelt köréhez kötődött, a III. rendű és XXIII. rendű terhelt közvetlen irányítása alatt állt. A XI. rendű terhelt a III. rendű terhelthez kötődött.

A jelen felülvizsgálattal érintettek közül csak a XX. rendű terhelt nem tagozódott be közvetlenül ebbe a szervezetbe.

Kétségtelen, a tényállás I/2. pontjában vázolt ez a szervezet minden tekintetben megfelel azoknak a fogalmi ismérveknek,

amelyeket a Btk. 137. § 8. pontja bünszervezetként határoz meg, mégpedig mind létszámánál fogva (3 vagy több személy), mind összehangoltan működő szervezete folytán, mind a hosszabb időre kialakított szervezete okán, mind céljait illetően (5 évi vagy súlyosabb, szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények elkövetése).

A tényállás I/2. pontjában értékelt és a tényállás I/5-6-7. pont szerinti vagyon elleni bűncselekmények végrehajtását tekintve megállapítható, hogy utóbbi cselekmények szervezettsége messze túlmutatott a Btk. 137. § 7. pontjában meghatározott bünszövetséghez megkívánt alacsonyabb szintű szervezettségen, amelyhez elégséges a több bűncselekményre vonatkozó előzetes megállapodás alapján legalább egy bűncselekmény megkísérlése is.

A hosszabb időre szervezettség vitathatatlanul megnyilvánult abban, hogy a pufferkapus olajlopás mellett folyamatban volt a vezetékes olajlopás szervezése, amely nyilvánvalóan többszöri tartós lopási cselekmények sikerét volt hivatott biztosítani.

Nem kétséges, hogy a XXXIX. rendű és a XXXV. rendű terhelt, akik egyaránt bekapcsolódtak ebbe a szervezetbe, a terhére rótt bűncselekményeket mint a bünszervezet tagja követte el.

A XXXV. rendű terhelt, mint a döntéshozó XXIV.-XXV. rendű terhelt erőszakos problémamegoldó csapatának vezetője, vitathatatlanul a szervezeti célok végrehajtása, megvalósulása érdekében vett részt a III. rendű terhelt és B. N. sértett bántalmazásában is.

A III. rendű terhelt (tényállás I/3.) és B. N. sértett (tényállás I/4.) bántalmazásának célja - a tényállásból kitűnően - a bünszervezet belső rendjének, fegyelmének, a vezetői státuszok megkérdőjelezhetetlenségének a biztosítása volt azért, hogy a szervezet hosszú távú, összehangolt működése ne kerülhessen veszélybe.

A XXXV. rendű terhelt a XXIV.-XXV. rendű terhelt utasítására, azok jelenlétében, annak ismeretében bántalmazta a III. rendű terheltet, hogy a bántalmazásra azért került sor, mert vonakodott a vezetékes lopás végrehajtásában részt venni, és szembehelyezkedett a fő döntéshozókkal. Jelenlétében előtte közölték a III. rendű terhelttel, hogy elveszik annak kamionmosóját.

A XXIV. rendű terhelt közvetlen utasítására, ugyancsak „megbüntetése” okán bántalmazta a XXXV. rendű terhelt B. N-t is. Tisztában volt azzal, hogy a büntetést azért kell a sértettnek elszenvednie, mert a szervezet tagjaként elaludt, így a B-féle csapatot (amely a XXIV.-XXV. rendű terhelt védelme alatt állt) tettenérték egy uszály-feltöltéses olajlopáson.

Ezekből a tényekből tehát egyértelmű, hogy a XXXV. rendű terhelt nemcsak a bűnszervezet tagja volt, hanem tisztában volt azzal, hogy a bűnszervezet tagjaként cselekszik a vádbeli két esetben.

A XXXIX. rendű terhelt a tényállás I/2. pontja szerint, mint a bűnszervezet vezetőihez (I.-II. rendű, XXIII. rendű terhelt) kötődő és az irányításuk alatt álló személy vett részt az ún. vezetékes olajlopásban.

Az olajfinomító cég belső embereként, szaktudása, helyismerete, munkaköréből adódó sajátos helyzete nélkülözhetetlenné tette őt a vezetékes olajlopásban.

Ezzel kétségtől tisztában volt, amikor az előzőekben már vázolt cselekvőséget végrehajtotta.

Egyértelműen tisztában volt azzal, hogy a vezetékes olajlopási cselekmény egy bűnszervezet keretei között jön létre és zajlik - tehát kétséget kizáró bizonyosságú jogi következtetés adódik arra vonatkozóan, hogy felismerte a bűnszervezet létének tárgyi ismérveit és tisztában volt azzal, hogy az I/7. cselekmény végrehajtása során tevékenységével a bűnszervezet tevékenységébe illeszkedik.

Ezt a következtetést egyértelművé teszi, hogy

- tudta, hogy a szervezet vezetőinek az elhatározása a vezetékek építésével való lopás, mert azt a III. rendű terhelt közvetítette a részére (elsőfokú ítélet 108. old.);
- tisztában volt azzal, hogy a vezetékes lopás megvalósításához szükséges munkálatok végzése olyan magas fokú szervezettséget igényel, amivel az adott szervezet rendelkezik, és amely feltételezi a bűncselekmény megvalósításában résztvevő személyek összehangolt, egymás tevékenységét kiegészítő feladatellátását.
- egyértelmű volt a számára is, a vezetékek kiépítésével zajló olajlopás nem egy alkalomra, hanem hosszabb távra szóló tevékenység; tehát a szervezet, amelynek keretei között végbemegy, hosszabb időre szervezett; ezt jól tükrözi az is, hogy a vezetékek elkészültétől azon keresztül több alkalommal történt meg a vezetékek megcsapolása, csak az eltulajdonított mennyiségek nem állapíthatók meg pontosan.

Mindezek alapján megállapítható, hogy az eljáró bíróságok a büntető anyagi jogszabálynak megfelelően szabták ki a büntetést a XXXIX. rendű terhelttel, mint bűnszervezetben elkövetővel szemben, és alkalmaztak a 2 évet meghaladó tartamú büntetés folytán fegyház fozozatot [Btk. 42. § (3) bekezdés], továbbá zárták ki a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét [Btk. 47. § (4) bekezdés d) pont].

6. A Kúria a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont I. fordulata alapján benyújtott felülvizsgálati indítványra tekintettel a Be. 423. § folytán vizsgálta a XXXIX. rendű terhelt tekintetében a cselekmény jogi minősítésének törvényességét.

A jogerős ítélet a XXXIX. rendű terhelt cselekményét bűnsegédként, dolog elleni erőszakkal, jelentős értékre elkövetett lopásnak értékelte, amelynek büntetési tétele a régi Btk. 316. § (6) bekezdés b) pontja szerint 2-8 évig terjedő szabadságvesztés.

A minősítésnél - helyesen - a mintegy 12 millió forintos bizonyított elkövetési értéket vette alapul, ami jelentős érték.

Ugyanakkor tévesen tekintette a bűnsegédként megvalósított bűncselekményt dolog elleni erőszakkal elkövetettnek.

Kétségtelen, hogy az elkövetéskor és azóta is a lopás minősített esetét képezi a dolog elleni erőszakkal elkövetés.

Az elvételt célzó, és az elvétellel járó magatartás között csak árnyalatnyi, de mégis különbség van. Dolog elleni erőszaknak pedig az elvételt célzó magatartás lehet az alapja. A dolog elleni erőszak, mint minősítő körülmény megállapíthatósága kapcsán több jogeset is iránymutatásul szolgál:

- a lopás nem minősül dolog elleni erőszakkal elkövetettnek, ha a terheltnek a pénz elvételét célzó magatartása személy (a sértett) ellen irányul, és a pénz megőrzésére szolgáló dolog (a papírzacskó) közben véletlenszerűen kiszakad (EBH 1198.);
- nem minősül a dologra történő rendellenes ráhatásnak - s ezért dolog elleni erőszakot sem valósít meg - a vádlottaknak az a magatartása, hogy a házba történő bejutás érdekében a kaput ideiglenesen kitámasztó deszkát a kapu lécei közt benyúlva félreteszik (EBH 290.V.);
- az üzemanyagtartály fedelének a csavarok lecsavarásával történt eltávolítása útján megvalósított lopás nem minősül dolog elleni erőszakkal elkövetettként (BH 1997/570.);
- a lopás nem minősül dolog elleni erőszakkal elkövetettként, ha az elkövető a telefonkészülék pénzbedobó nyílását eltömíti, majd az így összegyűlt fémpénzt eltulajdonítja (BH 1993/598.I.);
- áramlopás esetén a dolog elleni erőszakkal elkövetés megállapításának nincs helye, ha a terhelt az árammérő automatán levő zár (plomba) letépésével végez szabálytalan áramvételezést (BH 1990/207.);
- a fizikai ráhatás önmagában még nem alapozza meg a dolog elleni erőszakot, mint minősítő körülményt (BH 1990/90.);
- nem minősül dolog elleni erőszakkal elkövetettnek a fa kivágásával, illetve a fa gallyainak letörésével elkövetett lopás (BH 1986/402.);
- a lopás nem minősül dolog elleni erőszakkal elkövetettként, ha a

tettes a kipányvázott állatot úgy tulajdonítja el, hogy a pányvaláncot szétkapcsolja (BH 1980/123.).

Az erőszak mindig leküzdést jelent, személy vagy dolog ellenében egyaránt. Dolog ellenében az erőszak értelme, hogy leküzdje a dolog elvételének akadályát; ha más értelme van, akkor a cselekmény nem lopásként, hanem rongálásként értékelendő. Éppen ezért kell lopás esetében a dolog elleni erőszaknak az elvétel előtt, de legfeljebb azzal egyidejűleg történnie.

Az ítélkezési gyakorlat szerint nem tekinthető dolog elleni erőszakkal megvalósítotttnak az a lopás, amelynek elkövetési módja szükségszerűen a dolog elleni erőszak, mert az elvétel másképpen nem valósulhat meg (pl. élőfa kivágásával annak ellopása, kábel ellopása a kábeldobról levágással).

Ezt tekintetbe véve a tettesi cselekmény azáltal, hogy a vezetéket megfúrták és megcsapolták, nem dolog elleni erőszakkal elkövetett (hiszen ez volt az elvétel egyetlen lehetséges, azaz szükségszerű módja).

Ekként a részesi cselekmény sem minősíthető dolog elleni erőszakkal elkövetettként.

Ebből az következne, hogy a XXXIX. rendű terhelt cselekménye a Btk. 316. § (5) bekezdés a) pontja szerint jelentős értékre elkövetett lopáshoz nyújtott bűnsegélynek lenne minősíthető, amelynek büntetési tétele 1 évtől 5 évig terjedő szabadságvesztés.

Ez a minősítésbeli tévedés azonban nem eredményezné annak megállapíthatóságát, hogy a törvénysértő minősítés miatt a kiszabott büntetés törvénysértő - ami a Be. 416. § (1) bekezdés b) pontja szerint az ítélet megváltoztathatóságának feltétele. A 3 évi tartamban kiszabott büntetés önmagában, ilyen minősítés mellett, bűnsegéd esetén sem törvénysértő, legfeljebb súlyos; a bűnszervezetben elkövetésre tekintettel pedig a büntetési tétel felső határa 10 évre emelkedik, miáltal a büntetés korántsem törvénysértően súlyos.

7. A XX. rendű terheltet illetően a tényállás I/5. pontja szerinti bűncselekmény elkövetésének helyes megállapítása mellett tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a terhelttel, mint bűnszervezetben elkövetővel szemben fegyház végrehajtási fokozatú büntetést szabtak ki és kizárták a feltételes szabadságból.

Az irányadó tényállás alapján a Kúria - amint azt az alapügy korábbi, más felülvizsgálati eljárásában hozott határozatában a XIX. rendű terhelt kapcsán is kifejtette (Bfv.III.953/2012/34.) -

nem látott elégséges alapot ahhoz, hogy a XX. rendű terhelt I/5. tényállási pontban írt bűnsegédként, jelentős értékre elkövetett lopásnak minősített cselekményét bünszervezetben elkövetettként lehessen értékelni.

Az irányadó tényállás szerint a XX. rendű terhelt, mint szolgálaton kívüli rendőr, személygépkocsival a lopott olaj elszállítását végző kamionokat kísérte az E. majorba. Ennek célja a szállítmány biztonságos eljuttatása volt.

Ezt az egyetlen bűnsegédként végrehajtott magatartást vizsgálva - a 4/2005. BJE alapulvételével - a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a bünszervezet működéséhez társuló és többlet-elemet nem hordozó ez a tényállás nem elégséges annak megnyugtató megállapításához, hogy a XX. rendű terhelt felismerte: cselekményével bünszervezet keretében végrehajtott bűncselekményben vesz részt.

Kétségtelen, az elsőfokú bíróság ítélete a 207.-208. oldalakon a bizonyítékok számbavétele körében, valamint a 277.-279. oldalakon a bizonyítékok értékelése körében olyan további tényeket rögzít, amelyeket a következetes felülvizsgálati gyakorlat szerint az irányadó tényállás részének lehetne tekinteni.

Nevezetesen, a hivatkozott indokolási részt az tartalmazza, hogy a XX. rendű terhelt a pufferkapus lopást követő időpontban a XIX. rendű terhelttel telefonon érintkezve egy újabb kamionos bemenetelről is beszél 2005. február 19-én és 20-án, sérelmezve, hogy valamiből kihagyták őket.

Ez a ténymegállapítás ugyan az irányadó tényállásba beemelhető lenne, azonban ebből közvetlenül még nem lenne levonható az a jogi következtetés, hogy e terhelt tudatában volt annak, miszerint az olajlopások bünszervezetben zajlanak. Ennek a jogi következtetésnek a levonásához a Kúriának előzőleg egy további tényre kellene következtetni, nevezetesen arra, hogy a XX. rendű terhelt szerepe nem korlátozódik egyetlen bűncselekmény elkövetésére. Csak ez utóbbi tényből lehetne megnyugtató módon azt a jogi következtetést levonni, hogy a XX. rendű terhelt felismerte, eseti cselekményével egy bünszervezet keretei között végbemenő cselekmény elkövetésében vesz részt.

A Kúria azonban a Be. 423. §-ának (1) bekezdése folytán ténybeli következtetéssel sem javíthat az ítéleten. Jogi következtetéssel az ítélet ugyan a felülvizsgálati eljárásban korrigálható, azonban az adott esetben ennek ténybeli lehetőségei nem állnak fenn.

Ekként a Kúria a XX. rendű terhelt esetében az anyagi jogszabály sérelmével hozott büntetést kiszabó rendelkezést a Be. 427. § (1) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta: a bűnösség-megállapítás és a minősítés érintetlenül hagyásával a büntetés kiszabása körében a bünszervezetben elkövetésre utalást mellőzte és a büntetést a Btk. 316. §-ának (5) bekezdésében meghatározott tételkeretek között látta kiszabhatónak.

Az eljáró bíróságok által helyesen feltárt és értékelt bűnösségi körülményeket alapul véve - s nem érintve a közügyektől eltiltást - a XX. rendű terhelt főbüntetését a rendelkező részben foglaltak szerint 2 év 6 hónap börtönre enyhítette, és mellőzte az eljáró bíróságok által a bünszervezetben elkövetés megállapítása folytán alkalmazott feltételes szabadságból kizáró rendelkezést is.

A Kúria a XI. rendű, a XXXV. rendű és a XXXIX. rendű terhelt vonatkozásában

- miután e terheltek javára benyújtott indítványok tényállást támadó részeit figyelmen kívül kellett hagyni, továbbá

- az indítványok alapján és a Be. 423. § (5) bekezdés szerinti hivatalbóli vizsgálat során abszolút eljárási szabálysértést nem észlelt, és végül

- a bűnösség megállapítása vonatkozásában, valamint a büntetés kiszabására kiható minősítésbeli anyagi jogszabálysértést sem észlelt,

s úgyszintén a XX. rendű terhelt esetében egyebekben, a felülvizsgálati indítványoknak nem adott helyt, a támadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában fenntartotta. A bűnügyi költség viseléséről pedig a Be. 429. § (1) bekezdés zárófordulata alapján rendelkezett.

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2013. november 25.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.

előadó bíró, Dr. Szabó Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

tisztviselő

MV